

Participatieaanpak Mook en Middelaar

Gemeente Mook en Middelaar

Waarom Participatieaanpak?

Gemeente Mook en Middelaar

Wat is burgerparticipatie?

Informatie en communicatie

Breng cruciale informatie op tijd in. Zorg voor gelijke kennispositie voor alle betrokkenen.

PARTY-cipatie

Maak van elke ontmoeting een belevenis die mensen niet willen missen. Volg de flow van mensen die willen.

Gelijkwaardige partners

Betrek zoveel mogelijk belanghebbenden vanaf de start. Check regelmatig of mensen zich nog gehoord of betrokken voelen.

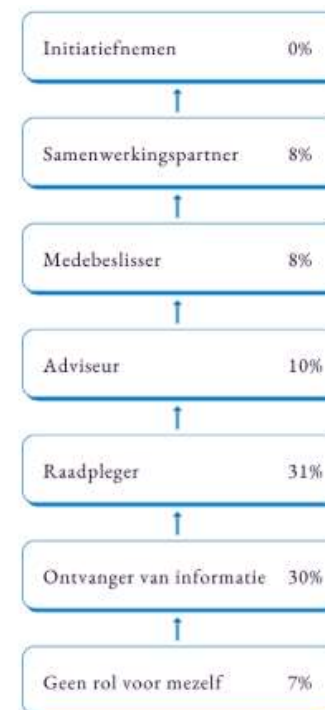
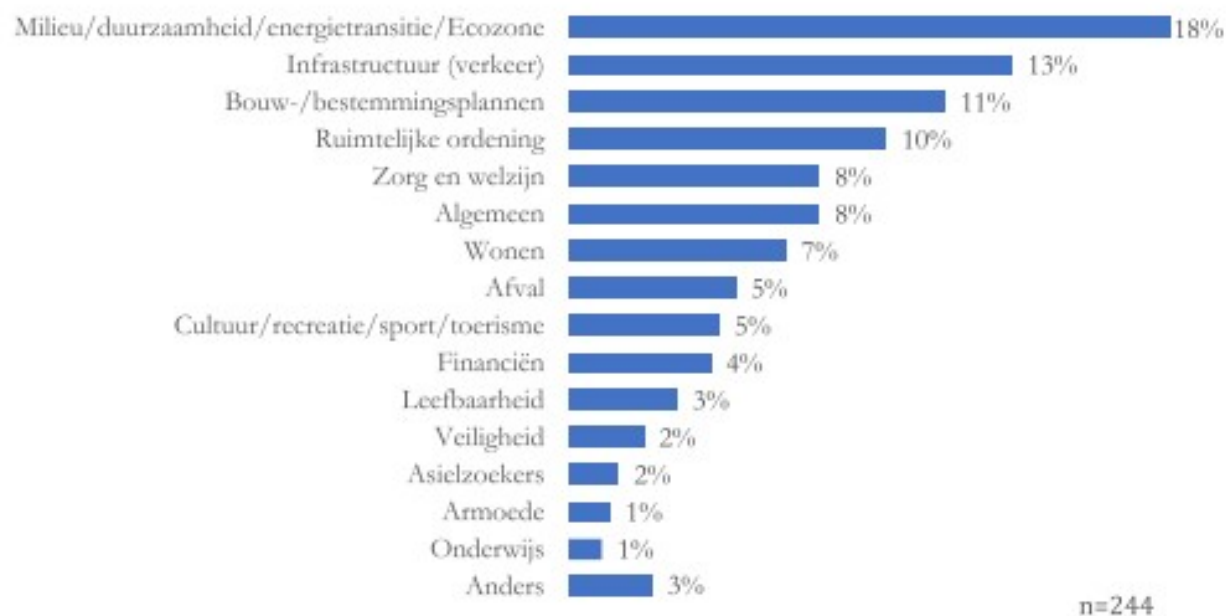
Gemeente Mook en Middelaar

Wat zien we nu bij gemeenten gebeuren. Wat kunnen we daar van leren?

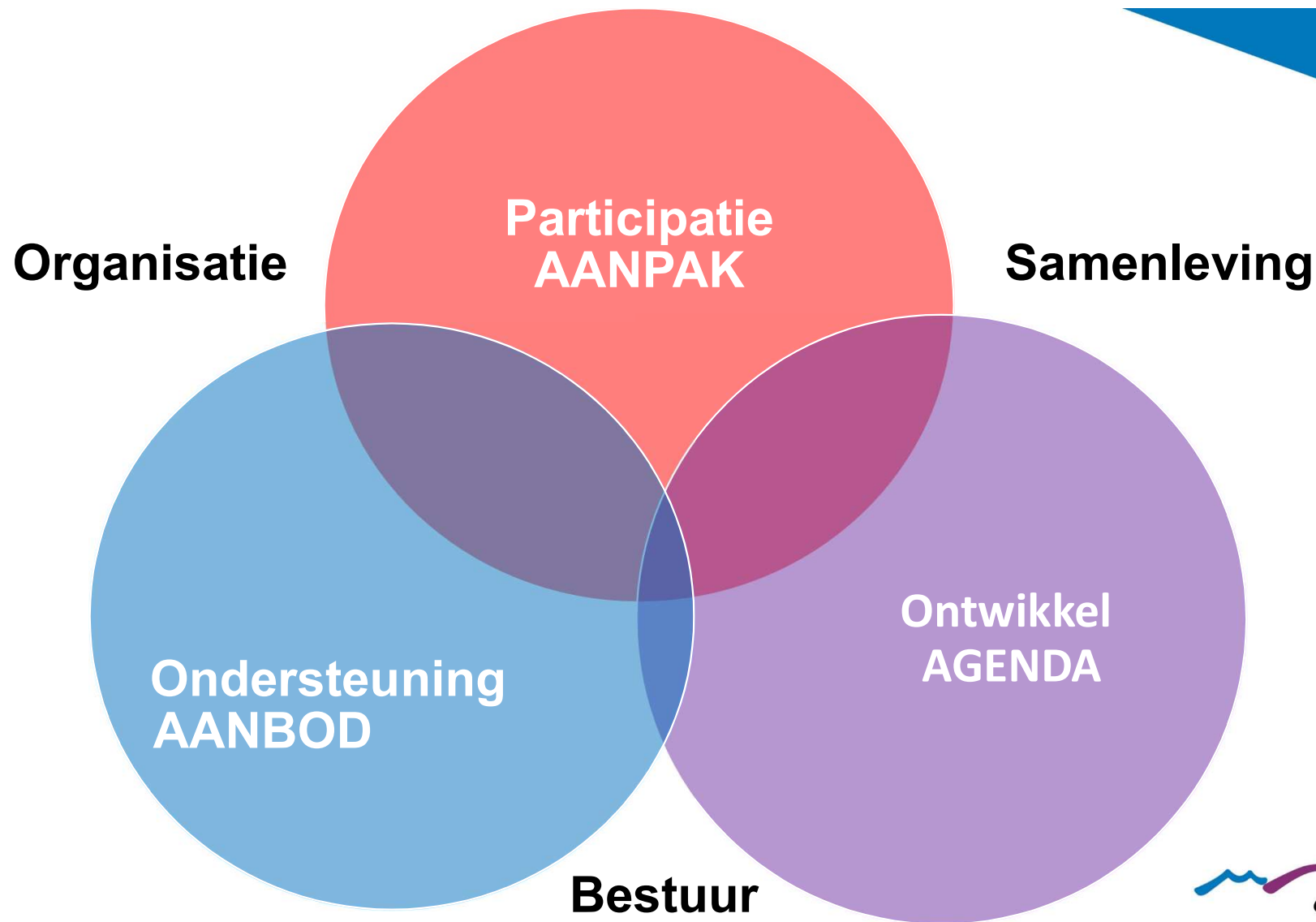
- Mensen worden te laat betrokken
- Informatievoorziening is slecht
- Er wordt alleen maar ruimte geboden om over inpassing en marginale aanpassingen te praten
- Het is volstrekt onduidelijk wat met de inbreng van bewoners gebeurt.

Resultaten behoeftepeiling

Gemeente Mook en Middelaar

Gemeente Mook en Middelaar

Hoe participatie verbeteren?

Door duidelijke afspraken:

- **aan de voorkant afweging**; participatie aan de orde?
- **Participatiekaders vastleggen in bestuursopdracht**; participatieparagraaf als formeel onderdeel in voorstel
- **Participatieplan opstellen**; wederzijdse verwachtingen, (on)mogelijkheden inzichtelijk maken en vastleggen

Gemeente Mook en Middelaar

De 10 spelregels participatie

- Een duidelijk kader/ grondhouding dat zowel raad, college als organisatie zich samen verantwoordelijk voelen voor het bieden van zorgvuldige en behoorlijke participatie aan burgers*
- Het biedt de gemeenteraad ook meer houvast in hun volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende rol.

Gemeente Mook en Middelaar

Instrumentarium burgerparticipatie

- **Afwegingskader**; stroom/schema en beslisboom
- **Participatiewijzer**; de fase/moment waarin partijen betrokken worden en de werkwijze/methode waarop partijen betrokken worden
- **Participatieladder**; beschrijving van verschillende participatieniveaus met daarbij behorende rollen en bestuursstijlen voor participant en de gemeente volgens Partners en Pröpper

Afwegingskader burgerparticipatie bij beleid

Zou u dat wel doen, burgerparticipatie?

1. Leent het beleidsvraagstuk zich voor burgerparticipatie?

- a. Is er voldoende beleidsruimte? Is er voldoende juridische ruimte: is bestaande wet- en regelgeving geen belemmering? Valt er iets te kiezen?
- b. Is het beleidsonderwerp geschikt? Hebben inwoners kennis en/of ervaringen op dit beleidsdomein?

JA

NEE

Burgerparticipatie
afraden

2. Zijn noodzakelijke randvoorwaarden vervuld?

- a. Is er voldoende tijd voor burgerparticipatie in dit beleidsproject?
- b. Is het college en/of de raad bereid om een actieve bijdrage te leveren?
- c. Is er voldoende geld en aankeijde tijd beschikbaar?

JA

NEE

Burgerparticipatie
afraden

Waarom, wanneer, wie met welke rol en hoe lang?

3. Waarom? Benoem doel van burgerparticipatie in dit beleidsproject

- a. **Vergruimen van draagvlak voor dit beleid.** Methode kiezen waardoor zoveel mogelijk inwoners mee kunnen doen.
- b. **Versterken kwaliteit van beleid.** Methode kiezen waarin een zorgvuldig geselecteerd gezelschap, goed geïnformeerd over het beleidsdomein, advies kan formuleren.
- c. **Combinatie van draagvlak vergruimen en kwaliteit versterken.** Kies een combinatie van instrumenten.

4. Wanneer? In welke beleidsfasen geeft u participatie een plaats?

- a. **Agendavorming.** Inwoners dragen onderwerpen aan voor beleid.
- b. **Beleidsvorming.** Deelnemers geven advies of denken mee over beleidsalternatieven.
- c. **Beleidsuitvoering.** Gemeenteraadsteraf -raad neemt zelf besluit of geeft kader aan waaraan bestuursbevoegdheid wordt gedelegeerd aan bepaalde groep inwoners.
- d. **Beleidsbeoordeling.** Inwoners denken mee in beleidsuitvoering.
- e. **Evaluatie.** Inwoners hebben rol in beoordeling van effecten van beleid.
- f. **Burgerparticipatie in de hele beleidsdynamiek is het meest haalbaar.** Maak een keuze voor nadruk op het voortstoot (agendavorming en planvorming) of het uitvoeren (uitvoering en evaluatie). In bijgevoegde gevallen neemt het bestuur of de raad kennis van het besluit.

5. Welke rol en verantwoordelijkheid krijgen de deelnemers?

- a. **Ze worden geraadpleegd.** Inwoners geven de gevraagde bijdrage.
- b. **Ze adviseren over beleid.** Deelnemers geven beleidsadvies aan de gemeente.
- c. **Ze coördineren.** Deelnemers werken mee aan beleidsalternatieven.
- d. **Ze besluiten.** Een groep burgers, zoals een wijkrad, neemt besluiten binnen door de gemeenteraad aangegeven kaders.
- e. **De verspreiding van informatie van inwoners en hun invloed op het beleidsproces neemt toe van a naar d.** Daarom neemt ook de verplichting toe van raad en college om de resultaten mee te nemen in de besluitvorming.

6. Wie? Stel vast welke burgers erbij betrokken moeten worden

- Zijn er randvoorwaarden voor de groepsgrootte?
- a. **Tot 15 deelnemers**
- b. **Tot 50 deelnemers**
- c. **Ongeperst aantal deelnemers**
- Maakt het bepalen van de groepsgrootte in het belangrijk om de juiste groep samen te stellen. Belangrijke vragen hierbij zijn: Welke inwoners hebben directe belangen bij het onderwerp? Welke personen of groepen moeten in ieder geval actief worden uitgenodigd om mee te doen? Dit is van belang voor organisatie, vervolg en publiciteit. Minder direct voor het te kiezen instrument.

7. Wat is de duur van het traject?

- a. **Structureel.**
- b. **In één keer kortlopend.** Van begin tot ca. twee maanden.
- c. **In driesteel langer lopend.** Langer dan twee maanden, maar wel duidelijk begrensd in de tijd.

Welk instrument?

8. Hoe?

Bepaal welke werkvorm of combinatie van verschillende instrumenten in uw geval het beste lijkt.

Een groot aantal voorbeelden vindt u op de Participatiewijzer. Ga naar www.participatiewijzer.nl en selecteer criteria voor instrumenten en werkvormen.

Toelichting

Het 'Afwegingskader burgerparticipatie bij beleid' is bedoeld voor beleidsambtenaren, beleidsadviseurs en volkswettgevoorgeders die zich bezighouden met burgerparticipatie bij de vorming en/of de uitvoering van beleid.

Door antwoord te geven op de vragen in het afwegingskader, kan worden bevestigd of burgerparticipatie bij een bepaald onderwerp een goed idee is of niet. De vragen dwingen om eerst vast te stellen of het onderwerp zich leent voor burgerparticipatie en of aan de noodzakelijke randvoorwaarden is voldoende mate is voldaan. Zo niet, dan is het verstandig om in het specifieke geval van burgerparticipatie af te zien. Zo ja, dan moet antwoord gegeven worden op de vervolgvragen: met welk doel, in welk stadium van het beleidsproces, kunnen welke inwoners met welke verantwoordelijkheid op welke manier meedelen?

Duidelijk is dat het niet gaat om een simpele afwijking waarop per vraag eenvoudig ja, nee of een van de alternatieven kan worden ingevuld. Over het antwoord op elke vraag is discussie mogelijk. Of en hoe burgerparticipatie een plaats moet krijgen in een beleidsproces is altijd een kwestie van afwegen.

ProDemos Huis voor democratie en rechtstaat

ProDemos - Huis voor democratie en rechtstaat informeert burgers over de democratische rechtsstaat en stelt hen in staat om actief aan politieke besluitvorming deel te nemen.

Bokweg 11H
3524 AA Oude-Haarlem
020 757 02 24

info@prodemos.nl
www.prodemos.nl

Gemeente Mook en Middelaar

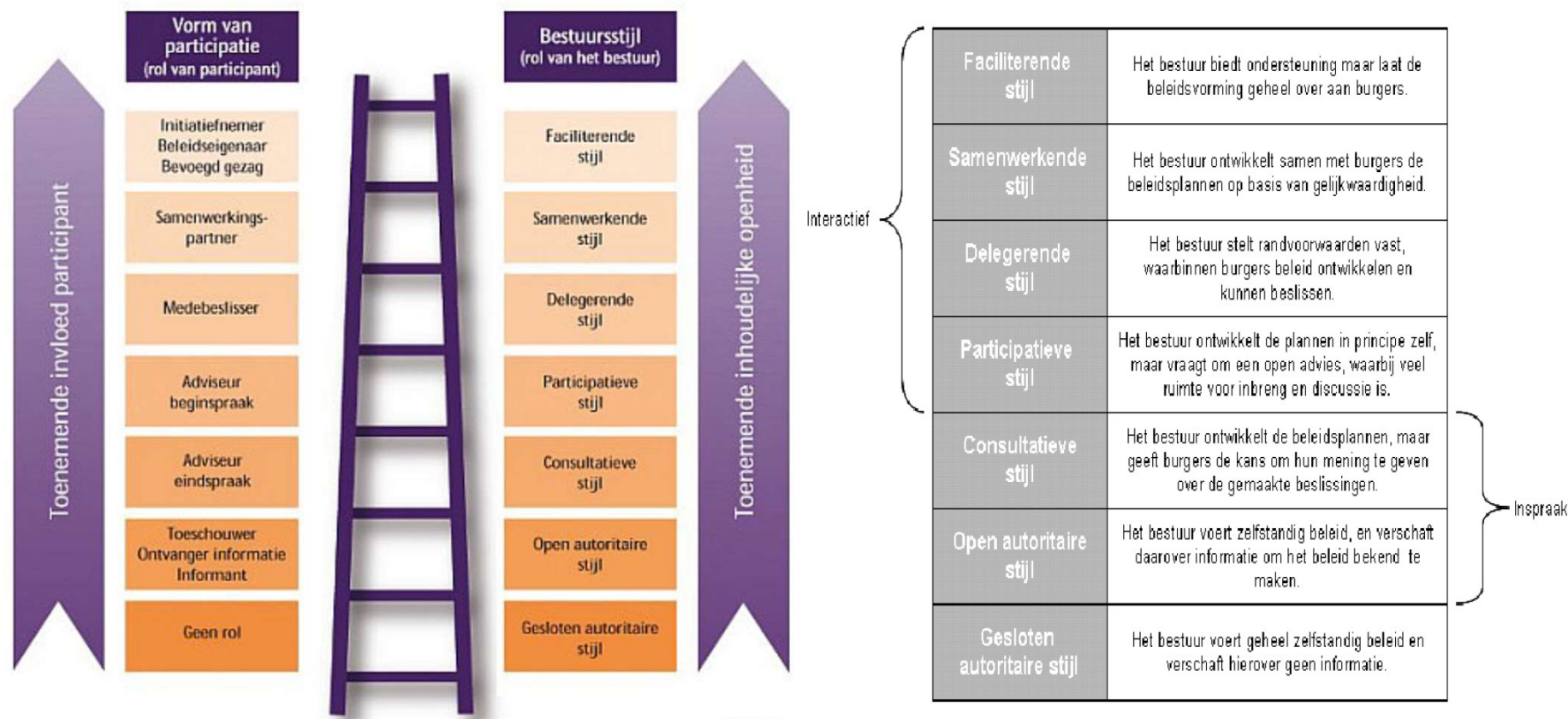
Wil je inwoners betrekken bij beleid of een project?

Welke participatiemethoden zijn dan geschikt voor welke situatie? Hoe scoren ze op democratische waarden zoals toegankelijkheid en deliberatie? En welke methoden zijn er als het initiatief van inwoners komt? Ontdek het met de ParticipatieWijzer!

De ParticipatieWijzer is een afwegingskader voor burgerparticipatie en helpt gemeenten kiezen voor de juiste mix van participatiemethoden. Het biedt een vergelijking van methoden op basis van democratische waarden en geeft tips om goed voorbereid te zijn op burgerparticipatie.

Gemeente Mook en Middelaar

De raad maakt het verschil

- **Bruggenbouwer**; Juist de raad kan de brug zijn (heen en weer) en verbinding leggen naar bewoners, ondernemers en andere belanghebbenden in de lokale samenleving.
- **Vertrouwen vergroten door zichtbaarheid**; Bewoners die zien dat de raad betrokken is en nadrukkelijk aanwezig is bij een participatieproces, voelen zich tot op het hoogste niveau serieus genomen. Op dat moment werk je als raad aan vertrouwen. Het vereist ook het lef om meer ruimte en vertrouwen aan de burger te geven.
- Voorbeelden: WMO, toekomstvisies en gebiedsontwikkelingen waar de rol van de raad specifiek naar voren komt en waar de raad zichtbaar was in de participatieprocessen.

Voorbeeld waarbij raad initiatiefnemer is

- In de startfase bracht de ambtelijke organisatie het bestaande beleid in kaart, samen met maatschappelijke trends en ontwikkelingen.
- Vervolgens raadpleegden het college en de organisatie uitgebreid de inwoners over hun visie op de toekomst. Het resultaat was een lijst van wensen en ideeën, met tegenstrijdigheden en zonder samenhang.
- Vervolgens brachten raad, college en organisatie samenhang in de verzamelde informatie en meningen door vijf programmalijnen te benoemen en vier mogelijke scenario's te presenteren.
- In de laatste fase legde de gemeenteraad deze lijnen en scenario's voor aan de inwoners, bedrijven en instellingen van Hardenberg. Op basis hiervan maakte de gemeenteraad keuzes en stelde de raad de toekomstvisie vast.

Stappenplan participatie

4 Stappen

- 1** Afweging op basis van 4 randvoorwaarden
- 2** Verdieping op basis van 4 kernvragen
- 3** Kalender maken en rol raad verkennen
- 4** Participatiemiddelen bepalen

4 Spelregels

- 1** Gelijkwaardig gesprekspodium
- 2** Rolvastheid
- 3** Open over het proces en verwachtingenmanagement
- 4** We zeggen wat we doen en we doen wat we zeggen

4 Werkafspraken

- 1** Participatieparagraaf in adviezen en voorstellen
- 2** Startnotitie met participatievoorstel
- 3** Participatieplan na vaststelling startnotitie
- 4** Bijstellen participatieplan

Format Participatieplan

In dit plan wordt de samenwerking vastgelegd tussen de gemeente en participanten, zodat iedereen volgens dezelfde afspraken aan de slag gaat.

Onderwerp:

Participanten:	naam	organisatie
		
		
		
		
		

Rol participant	Rol gemeente
☐ raadplegen/ ontvangen informatie/ informant	☐ informatie verschaffend
☐ adviseren	☐ consultatief/ participatief
☐ coproduceren	☐ delegerend
☐ meebeslissen	☐ samenwerkend

Beleidsfase	☐	agendavorming
	☐	beleidsvorming
	☐	besluitvorming
	☐	uitvoering
	☐	evaluatie

Doel	☐	draagvlak voor beleid vergroten
	☐	verhogen kwaliteit van beleid
	☐	zelfwerkzaamheid van burgers bevorderen
	☐	sociale cohesie versterken
	☐	ideeën of informatie genereren
	☐	anders, namelijk

In te zetten middelen

Overlegcyclus

Communicatieafspraken

Budget

Evaluatie

Gemeente Mook en Middelaar

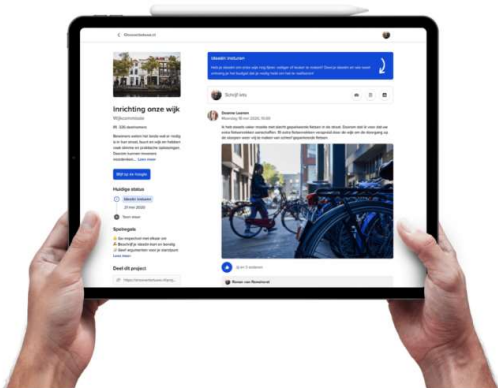
Voorbeelden E-democracy

Meedenken over locaties laadpalen

Gemeente Best

De gemeente Best stimuleert elektrisch rijden. In 2021 hebben we u al eens gevraagd welke plekken volgens u geschikt zijn voor een laadpa...

Status: **Fase 1: Geef uw mening**

Overbetuwe: online en offline proeven wat er leeft

Gemeente Mook en Middelaar

Participatieroute

Voor inwoner, ambtenaar en raadslid

Gemeente Mook en Middelaar

Ondersteuningsaanbod

- Behoeftepeiling participatie onder inwoners herhalen
- Borging participatie in werkprocessen, HRM-cyclus, MT agenda
- Opleidingsplan gericht op kennis, vaardigheden en competenties laten aansluiten op burgerparticipatie en omgevingswet
- Incompany training stappenplan participatie voor medewerkers

Gemeente Mook en Middelaar

Ondersteuningsaanbod experts/coaches

- Kerngroep participatie als ambassadeur/vraagbaak
- Procescoach; een specialist voor inhoudelijk advies en begeleiding
- Dagvoorzitters pool
- Mediation pool

Gemeente Mook en Middelaar

Toolkit + evaluatie/ontwikkeling

- Participatieplein op Mintra met meest actuele informatie en alle instrumentarium, de 10 spelregels, het stappenplan en format participatieplan.
- Leerpunten na 3 trajecten meenemen in ondersteuningsaanbod
- Lunchlezingen/inspiratiesessies jaarlijks organiseren
- E-democracy; online platform met participatiemodule Maasburen inzetten

Gemeente Mook en Middelaar